

Esiwitt. nro 58/29.3.1988

n

PIIKKIÖ, MOISIO, MOISION ALITALO

Esiroomalaisen asuinpaikan koekaivaus 15.07.1987.

PIIKKIÖ, MOISIO, MOISION ALITALO

Esiroomalaisen asuinpaikan koekaivaus 15.07.1987.

Kunta : Piikkiö

Kylä : Moisio

Tila : Moision Alitalo 1:63

Omistajat : Heikki ja Sirkka Moisio, KP 4, 21500 Piikkiö

Peruskarttalehti : 2021 03

Koordinaatit : x 6702 14

y 2421 50

z n. 30 m mpy (arvio peruskartasta)

Löydöt: TYA 392:1-13

TYA 444

Aikaisemmat löydöt : TYA 255:1

TYA 269:1-3

Kertomus sisältää : 3 sivua

2 liitettä

Aikaisemmat tutkimukset :

Henrik Asplund & Jukka Luoto 1984, Piikkiö, Moisio, Moision Alitalo, Esihistorialliseksi epäillyn tulisijan tarkastus 27.08.1984.

Henrik Asplund 1987, Piikkiö, Moisio, Moision Alitalo, Tarkastuskäynti esiroomalaisen ajan asuinpaikalle 23.09.1986.

Moision Alitalon esiroomalainen asuinpaikka löytyi jo vuonna 1984, mutta se tulkittiin kivikautiseksi, koska paikalla ei tuolloin havaittu ajoittavia artefakteja (Asplund & Luoto 1984). Tilanne muuttui vuonna 1986, jolloin hiekkakuopan reunassa sijaitsevasta liedestä ja sen ympäriltä alkoi löytyä ns. Morbyn keramiikkaa sekä palanutta luuta. Havainnot olivat niin kiinnostavia, että ajatus kohteen tarkemmasta koekaivamisesta ja luonnontieteellisen näytemateriaalin keräämisestä heräsi (Asplund 1987).

Koetutkimuksen kenttätyön suorittivat allekirjoittaneet 15.07.1987. Hiekkakuopan reunasta valunutta maata seulottiin löytöpaikan kohdalta ja kaksi liesirakennetta purettiin. Liedestä saatiin hiilinäyte puulajimääritystä sekä 14C-ajoitusta varten, ja liedestä sekä kulttuurimaakuopanteesta otettiin maanäytteet paleoetnobotanista tutkimusta varten. Paikalla kävi myös tutkija Högne Jungner Helsingin yliopiston radiohiiliajoituslaboratoriosta mittaamassa alueen taustasäteilyn termoluminisenssiajoitusta varten.

Tutkittu alue sijaitsi hiekkakuopan koillisreunassa. Leikkauksen pohjoispuolelle lyötiin 4 paalua koskemattomaan maahan, jotta hiekkakuopan reunan sortumista myöhemmin tarvittaessa voitaisiin seurata. Paalut asetettiin riviin viiden metrin välein ja niihin merkittiin numerot tussilla. Paalujen muodostamasta peruslinjasta käsin mittamalla piirrettiin yleiskarttaluonnos tutkimusalueesta, johon merkittiin hiekkakuopan reuna ja siinä havaitut erilliset rakenteet (liite 2). Leikkauksessa näkyi selvästi vuonna 1984 osittain dokumentoitu liesi, jolle annettiin numero 1. Noin kuusi metriä tästä länteen oli leikkauksen yläosassa näkyvissä muutama sirpalekivi, joiden yhteyteen ilmeisesti kuuluivat samassa kohdassa hiekkakuopan alempiin osiin valuneet hauraat kivet. Tällä kohdalla ei ollut havaittavissa nokimaata, mutta siitä huolimatta rakenteesta käytettiin nimitystä liesi 2. Kolmas erillinen yksityiskohta oli kulttuurimaakuopanne, joka näkyi leikkauksessa liesi 2:n itäpuolella.

Liesi 1 kaivettiin kokonaisuudessaan. Sen alkuperäisestä laajuudesta on vaikea tehdä päätelmiä, koska se on tutkimuksen kaikissa vaiheissa ollut näkyvissä osittain tuhoutuneena. Vuoden 1984 tarkastuskertomuksessa esitetystä leikkauskuvasta viimeksi kaivetut osat poikkesivat pääasiassa siten, että musta nokimaa muodosti kymmenisen senttimetriä syvemmän ja jyrkempireunaisen kuopanteen, sekä siitä että liesikiviä oli tiheämmässä. Liesikuopanteen halkaisija lienee tämän mukaan ollut ainakin n. 100 cm ja alkuperäinen syvyys keskiosissa n. 40 cm. Mustassa nokimaassa oli puuhiiltä ja liesikivet olivat selvästi kuumuuderhaurastuttamat. Liedestä ja siitä valuneesta maasta löytyi edellisen vuoden tapaan myös keramiikkaa (TYA 392:1-2), joka pääosin näyttää kuuluvan yhteen astiaan, sekä 7 palaa palanutta luuta (TYA 392:3).

Keramiikan löytyminen liedestä 1 antaa aiheen pohtia viime vuosina esitettyä tulkintaa, jonka mukaan eräät keramiikkaa sisältävät syvät, esiroomalaiseen aikaan ajoittuvat liedet olisivat ns. keittokuoppia (Salo 1983, Laukkanen & Vuorinen 1987). Kuumien kivien, hiilen ja tuhkan seassa hauduttamisen kuvittelisi olleen jo kivikaudella tavallinen ruuankypsennystapa, mutta ilmeisesti ajatus varsinaisista keittokuopista tarkoittaa sitä, että kyseiset liedet olisi rakennettu vartavasten hauduttamista silmällä pitäen.

Liesi 1 on suhteellisen syvänä varmaankin soveltunut hauduttamiseen, mutta ei edes keramiikan löytyminen välttämättä todista sitä keitto-kuopaksi. Keramiikan esiintyminen liesien yhteydessä ja jopa liesissä on piirre joka ei vaadi tavallisuudesta poikkeavia selityksiä; astiat ovat olleet luonnollisia apuvälineitä kaikessa lämpöä vaativassa ruuanlaitossa.

Vuonna 1984 piikkiöläinen opettaja Rauni Hietanen teki havainnon toisesta liedestä edellisen "pohjoispuolella". Toista liettä ei vuonna 1986 havaittu, mutta kyseessä saattaa olla nyt huomattu muuttaman sirpalekiven keskittymä, josta käytetään nimitystä liesi 2. Sen yhteydessä ei ollut nokimaata lainkaan, ja suurin osa kivistä oli valunut hiekkakuopan leikkauksesta alas. Nimitys liesi on siis tässä tapauksessa tulkinnanvarainen; yhtä hyvin kyseessä voisi olla esimerkiksi liesissä rikkipalaneiden kivien tai käyttökelvottomien keittokivien tunkiomainen kasautuma.

Kolmas paikalla todettu rakenne oli väriltään harmaa kulttuurimaakuopanne, jonka laajuutta ja profiilin muotoa oli vaikea nähdä kuivassa hiekkakuopan leikkauksessa. Kyseessä vaikutti olevan erillinen, pohjaosiltaan loivasti kaartuva kaivanto, jonka leveys oli n. 80-100 cm ja syvyys maanpinnasta n. 40-50 cm. Rakennetta ei pyritty kaivamaan kokonaan pois, vaan se jätettiin hiekkakuopan seinämän pudistamisen ja maanäytteen oton jälkeen rauhaan. Mielenkiintoisin piirre kuopan-teessa oli se, että siitä parin keramiikanpalan (TYA 392:9) ohella löytyi varsin paljon pieniä luunsiruja (TYA 392:10), jotka pyritään analysoimaan osteologisesti. Palanutta luuta Moision Alitalon asuinpaikalta on löytynyt jo aikaisemmin, ja on hyvin todennäköistä että valtaosa siitäkin on peräisin nyt havaitusta kulttuurimaakuopanteesta. Viimeksi kokoelmiin on luettelointu P. Toivosen löytämät luut (TYA 444), jotka hän oli poiminut talteen vuonna 1984. Kulttuurimaakuopanne voitaneen toistaiseksi tulkita yksinkertaisesti jätekuopaksi.

Erillisten rakenteiden lisäksi löytöpaikalla ei erottunut selvää kulttuurikerrosta. Vuonna 1986 tällainen oli näkyvissä, mutta on mahdollista että silloin tarkasteltiin leikkausta kulttuurimaakuopanteen kohdalla. Leikkauksesta valunutta maata seulottaessa käytettiin tutkituista kohdista nimityksiä ala 1 ja ala 2 (liite 2). Keramiikanpalojen ja palaneen luun ohella seulosta löytyi muutamia kivilaji-iskoksia (TYA 392:4 ja 6).

Moision Alitalon esiroomalaisen asuinpaikan koetutkimuksessa painopiste on tietoisesti ollut luonnontieteellisten menetelmien soveltamisessa. Tutkimuksen arvo ja todelliset tulokset selviävätkin vasta aputieteiden tulosten valmistuttua. Tässä vaiheessa ei voi muuta kuin toivoa, että materiaali jollain tavalla valaisee tutkimuksen kohteena olleen ajanjakson ongelmia.

Turussa 18.02.1988

Henrik Asplund

Jukka Luoto

PIIKKIÖ, MOISIO, MOISION ALITALO

Ote peruskartasta 2021 03

